

Misterele Revoluției Române „Cine a tras în noi... după 22?”

Many have spoken and still do, particularly during every winter, in December, about the authenticity of the revolution, which everyone takes upon itself and acclaims. Beyond vanities and empty statements, we all end up with only one truth – a bloody revolution, the only one of this kind in the Eastern Europe, which ended the year of 1989 and radically changed the course of our modern history. And we certainly have something else: many, many mysteries that surround the Romanian Revolution.

In this paper, the revolutionary leaders who later on became state leaders and several persons appointed in key positions, share what they had during those days, revealing some of the mysteries surrounding the actions that preceded and then followed the crucial moment of December 1989. We go back in time, penetrating somehow the secrets of the institutions that brought about the wave and wind of change through a media setback, as a source of communication, account and knowledge.

Keywords: Romanian Revolution, Memorial of Revolution, mysteries, Ion Iliescu, Petre Roman, Dumitru Burlan.

Cuvinte cheie: mistere, Revoluția Română, Petre Roman, Ion Iliescu, Dumitru Burlan, Memorialul Revoluției.

Continui cu acest episod privind enigmele Revoluției Române și manipularea macropolitică și socială, pe fondul vidului de putere, după cum am promis în numărul trecut. În această ediție, supun atenției cititorilor un „reclu” (după cum, edificator, a folosit termenul și Vasile Popovici la Radio Timișoara, în 1990, într-o radiografie a Revoluției de la Timișoara), un reclu mediatic al evenimentelor decembriste petrecute la București, evenimente care au dat siguranță Timișoarei, după sângeroasa săptămână definitivată prin declararea acesteia *oraș liber de comunism* – primul din țară, dacă mai trebuie repetat – și îndepărtarea lui Nicolae Ceaușescu și a guvernului său comunist de la putere, fapt consumat cu mult sânge nevinovat, pierderi inutile de vieți omenești pentru constituirea noii puteri, înainte de Crăciun, când a avut loc execuția cuplului dictatorial la Târgoviște, după un proces-fulger.

Pe acest fond, am selectat câteva producții mediatică în care sunt prezente dezbateri și opinii asupra unor evenimente ale istoriei noastre recente, precum și considerațiile lui Ion Iliescu – primul președinte ales al României postdecembriste – în timpul vizitei efectuate în anul 2004 la Timișoara. Dialogul l-a purtat cu revoluționarii prezenți la fostul sediu al Memorialului Revoluției. Practic asistăm, ca martori invizibili, la o scenă în care se discută despre trecut, prezent și viitor, cu accent pe reminiscentele trecutului.

„Diversiunea”. Fragment din talk-show-ul „6! Vine presa!” – B1 TV

Petre Roman (lider revoluționar, om politic, fost prim-ministru al României): – (...) Al doilea lucru – și aici îl invit cu toată deferența, dar și cu toată hotărârea de om care am trăit ce am trăit în revoluție –, dacă n-au fost teroriști și dumnealui afirmă că au fost oameni care au tras în populație, fiind comandați să facă treaba asta...

Moderatoarea: – Da. S-a transformat revoluția într-o diversiune la televizor...

Petre Roman: – Diversiune. Exact!

Moderatoarea: – ... și a fost dirijată de la centru.

Petre Roman: – Dar diversiunea respectivă a produs morți. A produs sânge...

Moderatoarea: – Tocmai acest lucru este grav.

Petre Roman: – E adevărat sau nu? Bun! Oamenii aceștia, care au produs diversiunea, care au omorât și care au creat panică și așa mai departe, acum înțeleg că domnul Dan Voinea îi cunoaște. Că, dacă nu, n-ar face această afirmație. Să-i arate! Și ei sunt, în același timp, oameni care trebuie condamnați, pentru că au omorât, pentru că au creat panică, dar, în primul rând, pentru că au murit mult mai mulți oameni după 22 decembrie, ora 18, decât înainte. Prin urmare...

Moderatoarea: – Domnul Dan Voinea l-a numit pe fostul președinte Ion Iliescu și i-a spus că ar putea fi tras la răspundere.

Petre Roman: – Doamnă, numai o secundă! Văd că nu vreți să mă înțelegeți ce spun! Dumnealui a spus exact că e o diversiune. Diversiunea asta au făcut-o niște militari, niște oameni care au tras. Înseamnă că-i cunoaștem. Pentru că nu poți să afirmi că-i o diversiune fără actori. Atunci înseamnă că-i o supoziție cât se poate de fantezistă. Ori este o diversiune pe care dumnealui o cunoaște, asta înseamnă că știe cine sunt actorii acelei diversiuni, știe cine i-a comandat, Iliescu, cine o fi fost. Eu, unul, care am trăit în miezul acestor evenimente – baricada, balconul, televiziunea, Ministerul Apărării Naționale – toată perioada respectivă, n-am avut niciodată sentimentul că cineva, undeva, de-acolo, de unde ne aflăm noi, conduce această teroare. N-am avut nicio clipă sentimentul. Dar să zicem că domnul Dan Voinea a descoperit ceva. Păi, trebuie să ne spună! Pentru că, dacă afirmă că e o diversiune, dar actorii diversiunii nu știm cine sunt, militarii care au tras, sângele care a curs, nu se poate! Eu țin minte că am stat de vorbă cu dumnealui, în legătură cu evenimentele din 13-15, și mi-a spus un lucru foarte corect și care m-a impresionat. Mi-a spus: „Domnu’ Roman, eu am niște victime și niște oameni care reclamă să fie lămurit cine sunt autorii victimelor”. Asta i-am spus și eu acum domnului Dan Voinea. Au fost niște victime, s-a tras în populație, au murit oameni, a fost o diversiune. Bun! O fi așa. Dar cine sunt, înseamnă că-i știm! Te rog, adu-i la Parchet, acuză-i pentru ceea ce au făcut și, cu această ocazie, aceia să dovedească că cineva i-a comandat! Cine sunt aceia? Să vedem! Foarte bine! Eu spun că, în ceea ce mă privește, n-am avut cunoștința de așa ceva. Da-s două lucruri importante: 1. nu se poate să fii și partea revoluției, și partea justiției, mi se pare incorect; 2. dacă a fost o diversiune, să ne arate ucigașii care au realizat această diversiune. Cred că e clar ce spun.

Moderatoarea: – L-aș întreba pe domnul Horia Alexandrescu dacă domnia sa crede că are dreptate fostul președinte Ion Iliescu să cerem recuzarea procurorului Dan Voinea.

Horia Alexandrescu (jurnalist): – Deci aici subscriu și eu la ce a spus domnul Petre Roman. Deci domnul Dan Voinea, în primul rând, ar trebui să-și explice rolul la Procesul Ceaușescu, pe care l-a incriminat nu numai Europa, l-a incriminat întreaga lume. Deci el a fost procurorul acuzării.

Ioan Talpeș (fost șef S.I.E.): – Pe ce bază a acuzat?

Horia Alexandrescu: – Păi, pe baza unor materiale care au venit de la el, eu nu cred că i le-a pus cineva în brațe. Deci aici e problema. Ce s-a întâmplat. Asta-i un plan. Din această perspectivă, eu cred că ar trebui să stea pe partea revoluționarilor și să spună: Domnule, eu, în revoluție, am făcut asta, mi-am asumat asta, nu mă băgați pe mine...

Petre Roman: – Și-a asumat un lucru cu adevărat foarte greu.

Horia Alexandrescu: – Și curajos.

Petre Roman: – Și curajos, pentru care eu îl consider partea revoluției.

Horia Alexandrescu: – Da. Și eu am spus din capul locului același lucru. Toată stima. Doi – apropo și de ce spune domnul Petre Roman. Domnule, în clipa în care afirmi că n-au fost teroriști, trebuie să ai o documentare, în primul rând, o viziune perfectă asupra tuturor investigațiilor care s-au făcut în România. Nu numai cu zece criminaliști de la Poliție sau de unde a spus dânsul că „a studiat cazurile”... Eu vorbesc despre seriozitatea și temeinicia unei investigații care nu poate fi completă fără să ia în calcul investigații făcute în 15 ani. Nu știu. Îl avem pe domnul Talpeș aici, care a fost șeful S.I.E. S-a dus, vreodată, domnul Voinea la S.I.E., să vadă dacă există vreun document care privește oameni ieșiți subit din țară, imediat după evenimente?

Petre Roman: – Străini, nu români.

Horia Alexandrescu: – Străini, vorbim de străini, sigur!

Ioan Talpeș: – Nu știu, iar S.I.E. nu putea să informeze asupra oamenilor ieșiți din țară.

Horia Alexandrescu: – Am întrebat dacă a ieșit și vreodată și-a pus această întrebare.

Ioan Talpeș: – Nu știu.

Horia Alexandrescu: – Eu pot să vă dau niște cazuri, ca gazetar. Eu, de exemplu, știu că la Craiova a existat un caz teribil cu cele cinci sau șase mașini rusești ținute în curtea poliției, luni de zile. După care a venit frumos armata americană, că erau... armata rusă, că era G.R.U., că era nu știu cine, să le ceară: „Dom’le, sunt ale noastre”, dar ele erau, „aparțineau” unor turiști care au trecut pe-acolo, în care s-au găsit și niște arme, de exemplu, știu că la Gara de Nord a fost... un microbuz cu niște „diplomați” (în ghilimele) care aveau niște pistoale fumegânde. De exemplu, ca să mai dau un caz...

Ioan Talpeș: – Cazurile pot fi multiplicat. Este evident că a existat așa ceva. Ba chiar mai mult, există în literatura apărută în străinătate, care vorbește foarte clar și deschis despre forțe militare care au fost introduse în România. Desigur că în România nimeni nu a fost informat despre acele forțe. Este evident că aceia care au venit n-au venit în uniformele armatelor lor sau ale serviciilor lor, dacă ar fi existat asemenea uniforme...

Moderatoarea: – Să înțelegem că serviciile din România n-au putut...? Avem servicii secrete. Ce se întâmpla în perioada aia?

Ioan Talpeș: – Păi, cine a mai știut atunci? Noi vrem să judecăm o lume aflată în explozie totală. Ceea ce era România, la data aceea, cu cine... cine erau serviciile secrete?

Horia Alexandrescu: – Eu zic să spunem serviciilor secrete să nu ne omoare pe noi, ci să ne ajute!

Moderatoarea: – Eu nu zic să spunem serviciilor secrete, ci serviciile secrete să afle!

Petre Roman: – Oricum, toate planurile făcute de serviciile străine occidentale, sovietice...

Horia Alexandrescu: – „Prietene”. Spuneți „prietene”.

Petre Roman: – ... nu au dus la nimic. Schimbarea regimului, prăbușirea dictaturii s-a făcut sub presiunea...

Horia Alexandrescu: – Străzii. De acord!

Petre Roman: – ... poporului.

Horia Alexandrescu: – Nimeni nu neagă asta.

Petre Roman: – Nimeni nu se aștepta la treaba asta. Toată lumea spunea: „Dom’le, cât mai rezistă această dictatură monstruoasă?” Care a devenit și sângeroasă. Pentru că, la fel de bine, după ce ne-a omorât acolo, la baricadă, dacă nu ieșea poporul în stradă, ne prindea pe fiecare. Fiindcă toți am fost filmați și ne putrezeau oasele, dacă nu ne și împușcau! Așa că... eu sunt sătul până peste cap de aceste chestiuni! Dar au fost. Sigur că au fost. Au fost tot timpul. Și Ceaușescu a fost informat. Din cauza asta el și vorbea.

Horia Alexandrescu: – Agențiile. „Agenturile”...

Petre Roman: – Dar nu ei au decis.

Horia Alexandrescu: – Dar nici nu spunem.

Petre Roman: – De decis, au decis românii care au ieșit, zeci de mii, sute de mii, în stradă. Eu nu pot să uit momentul în care Ceaușescu iese pe balcon, la ora 12 fără 20, așa ceva, iese pe balcon, noi, din piață de-acolo, într-un cor, îl huiduim și nu pot să uit, eram chiar sub balcon, nu pot să uit figura lui de spaimă îngrozitoare, pentru prima dată în viața lui, ca dictator, și-a dat seama că, de fapt, oamenii de-acolo l-ar linșa. De frică, s-au spus multe prostii... de frică a fugit Ceaușescu. De frică. Nu că l-a împins cineva în elicopter, nu că nu știu ce combinație. Nu. El a văzut o mulțime de 100.000 de oameni (cu care era el obișnuit să-l aclame) care l-au huiduit.

Moderatoarea: – Spuneți „misterele”. Până când vor mai dura misterele pentru sutele de mii de oameni de-acolo?

Petre Roman: Mi-ați pus o întrebare foarte dureroasă și la care vreau să spun inclusiv ceva critic, în legătură cu trecutul. Am fost la guvernare, din nou, în perioada 1997-2000. Am cerut atunci, cu cerul și cu pământul, să lămurim aceste lucruri. Să facem tot ce se poate. Din 2000-2004 l-am avut președinte chiar pe Ion Iliescu. Domnul Talpeș a fost consilierul prezidențial. De ce nu

s-a făcut atunci maximum de eforturi ca să nu ajungem în situația de a se spune toate ticăloșiile și netrebnițiile pe care le auzim acuma, pentru că noi, dacă, într-adevăr, se puneau toate, toate la bătaie, aflam.

Moderatoarea: – Nu cumva e o întrebare retorică pentru dumneavoastră? Așa pare în acest moment.

Petre Roman: – Nu. Eu spun că este inclusiv critică în ce mă privește, pentru că, și când eram președintele Senatului – de fapt, eram președintele uneia dintre componentele de bază ale Guvernului –, am cerut: „Haide, dom'le, să lămurim povestea asta cu Revoluția!”

Moderatoarea: – Haideți să o lămurim și cu ceilalți doi invitați ai mei, pe scurt, vă rog! Cât vor mai dura aceste mistere, 30 de ani, 50 de ani? Putem afla sau nu?

Ioan Talpeș: – Eu cred că, atunci când ceea ce a fost în decembrie 1989 se va transforma în istorie, ne vom apropia de adevăr. Fără adevărurile pe care să ni le spună cinstii ceilalți – și ceilalți o vor face, fiți siguri, la 20-25 deja au început să le facă –, nu vom ajunge nici la adevărul nostru. Pentru că au existat două baricade. O baricadă a celor care au ieșit în stradă și sunt acele sute de mii, cu adevărat, acelea au impus totul, dar au existat și niște jocuri pe care le-au inițiat alții. Acum e adevărat și susțin acest lucru. Nu jocurile acelea au dus la ceea ce s-a întâmplat.

Horia Alexandrescu: – Așa e!

Ioan Talpeș: – Dar nu putem să nu sesizăm că ele au inițiat ceea ce s-a întâmplat. În mai multe privințe, au stimulat ceea ce s-a întâmplat. Dați-mi voie să vă spun doar un singur lucru! Eu, într-o discuție, la patru ani de la evenimentele acelea, cu șeful unui serviciu – un serviciu extraordinar din lumea aceasta –, l-am întrebat și i-am spus: „Domnule, te rog, lămurește-mă și pe mine, cum de noi nu ne-am prăbușit în decembrie 1989? Pentru că am fost aberanți!” La care omul a început să râdă și, pe urmă, zice: „Domnule, dumneata ai răspuns! Ați fost aberanți!” Nimeni n-a mai știut despre ce este vorba în România și, până la urmă, toți au lăsat ca lucrurile să evolueze în România. Și așa s-a întâmplat.

„Având pistolul la ceafă.” Declarație din documentarul „Conspirația Securității”, realizat de Marian Oprea – Revista „Lumea”, difuzat la OTV, în 2004

Ion Iliescu (președintele României): – Mi-am dat seama că sunt chestii puerile și că așa ceva nu e de conceput, mi-am dat seama că nu e posibil de creat o structură care să intervină, să spunem, la nivelul conducerii. Toți cei pe care nu-i cunoșteam erau greu de controlat și era periculos, eu eram o figură urmărită și chiar eu căutam să-i protejiez, evitând contactele cu oamenii care, la rândul lor, se temeau să aibe contacte cu mine. Deci pe linie politică, acest lucru era clar că nu-i posibil de încheiat. (...) Dacă ar fi fost posibilă, în România, constituirea unui asemenea mecanism, care să fi dus la scoaterea din joc al lui Ceaușescu, poate că și noi am fi avut șansa unei revoluții de catifea, cum au avut cehii.

Dumitru Burlan (ofițer în rezervă, Securitatea Statului): – Generalul Militaru și generalul Iulian Vlad au fost cam de aceeași părere...

Ion Iliescu: – Pe linie militară, generalul Militaru a încercat câteva contacte. L-au turnat la securitate. A intrat în cercetare. Lucrurile au și evoluat în așa fel încât noi am și întrerupt ulterior legăturile din cauza aceasta.

Dumitru Burlan: – Și, din discuțiile generalului Militaru cu generalul Iulian Vlad, au fost cam de aceeași părere, că – „trebuie Nicolae Ceaușescu”... eu n-am nimica cu... în privința asta, foarte bine că au mers și-au făcut, dar... „De ce, domnule general, l-ați omorât pe colonelul Troscă?” La care dumnealui mi-a spus că nu el l-a omorât. „Păi – zic –, dar cine? Că dumneavoastră l-ați chemat!” „Nu, nu eu l-am chemat, ci l-a chemat șeful lui, colonelul Ardeleanu.” Păcat că nu mai trăiește, pentru că eu i-am zis atunci: „Colonelul Ardeleanu i-a chemat pe acești bravi ofițeri, dar având pistolul la ceafă!”

„Ceașescu a fost dat jos de o revoltă sau de o revoluție?” Ion Iliescu în dialog cu revoluționari timișoreni, la Memorialul Revoluției (în muzeul fostului sediu, din Strada Emanuil Ungureanu Nr. 8)

Ing. arh. Pompiliu Alămoreanu (revoluționar): – Domnule președinte, în Raportul Comisiei Senatului României, în articolul... scrie așa: „Revoluția din Decembrie 1989 constituie un moment crucial în istoria României, declanșată prin revolta populară de la Timișoara continuată la București.” O propunere și vă rog s-o analizați! Fundația Națională a Revoluției, împreună cu alte trei organizații membre ale Blocului Național, vă propunem să dispară „prin revolta populară” și să spună așa: „declanșată la Timișoara și continuată în restul țării”. Pentru că, revoltă populară, dacă tot vorbiți de moralitate, Timișoara, în 20 decembrie 1989 - datorită lui Lorin Fortuna și celorlalți care au fost în balconul Operei -, avea întocmite toate criteriile teoretice ale unei revoluții. În sensul că: exista un Comitet Revoluționar, declarat public, în Piața Operei, în fața manifestațiilor, exista un partid...

– În ilegalitate.

Lorin Fortuna: – Revolta nu e totuna cu revoluția! Pentru că, dacă noi o facem revoltă, atunci evenimentele...

Ion Iliescu: – Revoluția Română s-a declanșat printr-o revoltă populară. Asta este cert. Chiar și apariția unui program.

– Dar pe urmă nu mai știe nimeni.

Ion Iliescu: – Dați-mi voie! Chiar și apariția unui program și a unei structuri, întâi la Timișoara și apoi la București, dacă ea nu se și înfăptuia, cu programul, deci dacă nu căpăta caracter amplu, atunci nu mai era revoluție. Mișcări revoluționare în viața țării au fost multe care nu s-au finalizat prin transformarea societății. Revoluția înseamnă procesul care duce la transformări de esență în viața societății. Primul pas e numai proclamarea unor principii revoluționare. Și a unui program revoluționar. Și constituirea în țară a unui organism. Dacă este înăbușit, nu se mai înfăptuiește nicio revoluție. A fost o mișcare revoluționară și-atât. Iar la noi, caracterul declanșării... revoluție fără declanșare nu există. Au fost situații în care n-a fost niciun fel de declanșator. Cei care vorbesc de revoluția lor de catifea, fără să aibă un asemenea lucru. În Portugalia, a fost o revoluție care a schimbat o dictatură într-un regim democratic printr-o acțiune a militarilor. A fost o lovitură de stat militară care a determinat un proces revoluționar de transformare. Și-așa mai departe. La bulgari, au intrat în clădirea CC.-ului, au decis înlăturarea lui Teodor Jivkov, deci schimbări revoluționare. La noi, caracterul popular al Revoluției române a fost determinat de acest caracter de esență populară. N-a fost posibilă niciun fel de masă rotundă ca la polonezi; perestroikă, ca la ruși și așa mai departe. Nicio lovitură de palat, de stat, care să-l fi izolat pe Ceașescu și care să fi declanșat schimbarea. A fost mișcarea populară. Revolta populară. Întâi la Timișoara, apoi la București și-n restul țării, care a dus la schimbările ce-au urmat...

Pompiliu Alămoreanu: – Ceea ce spuneți dumneavoastră este foarte bine, mai ales că ne-a dat argumentele. În primul rând, ați vorbit de *revoluția de catifea*. Să nu existe discriminare. Timișoara - revoltă și restul revoluție!...

Ion Iliescu: – Nu-i adevărat. A fost o revoltă populară... Nu. A fost o revoltă populară, declanșată la Timișoara, urmată de alte centre care s-au alăturat acestei revolte populare și care s-a finalizat printr-o revoluție care a avut un program cu conturarea lui la Timișoara, într-o formă și-o structură de guvern, la București, a fost Comunicatul către țară, întocmit de consiliu cu cele 10 puncte programatice, în trei direcții mari: în plan politic, economic și în plan internațional, dar abia după aceea a urmat propriu-zis procesul care a determinat, într-adevăr, caracterul revoluționar al schimbărilor din România.

Lorin Fortuna: – Domnu' președinte, aici el are dreptate, într-adevăr, în ceea ce spune, am mai avut discuția asta... Numai puțin! E vorba de altceva. La București s-a continuat revoluția și nu revolta. Adică revoluția...

– Mișcarea revoluționară.

Lorin Fortuna: – Adică revolta s-a transformat în revoluție la Timișoara... (n.b.: 20-22), după apariția F.D.R.-ului, a unui program și așa mai departe... De ce? Pentru că, altminteri, apare problema pe care am ridicat-o noi: Cine l-a dat jos pe Ceaușescu, revoluția sau revolta? Pentru că, dacă n-a fost Revoluția de la Timișoara și la București nu a fost continuată revoluția, ci revolta, înseamnă că Ceaușescu a fost dat jos de o revoltă sau de o revoluție? Pentru că, o revoluție... aveți dreptate, revoluția se certifică prin faptul că există sau se condamnă prin faptul că nu există. Dar, în contextul în care a existat, atunci trebuie trecut momentul în care s-a declanșat.

Ion Iliescu: – Aici așa-i, într-adevăr, teoretic, dar nu și practic.

– Dacă legea este bună așa cum au făcut-o și cum o pronunțați, noi asta dorim!

Tudorin Burlacu (lider revoluționar): – Dați-mi voie, deci până în 20 o fost o revoltă, dar din 20 decembrie, revolta, printr-un program, s-a transformat într-o mișcare revoluționară, așa cum dumneavoastră ați spus. Deci, mișcarea revoluționară în 20 a început la Timișoara. Dar în lege spune numai de 21...

Ion Iliescu: – De aia spune numai de 21. S-a finalizat în 21 structurarea ei, în noaptea de 21...

– Domnu' președinte, noi am depus un amendament la Secretariat...

– Noi acest amendament l-am verificat.

Tudorin Burlacu: – Domnule ministru, putem să nu derogăm și să terminăm discuția?! Pentru că noi am discutat asta...

Ion Iliescu: – Dacă tot e vorba de lege, ce am adăugat la lege, în ultima formă, pentru că eu vreau să apreciez ceea ce-ați făcut voi, aici, la Timișoara. Este tot meritul Timișoarei că a fost avangarda acestei revoluții, că ați creat această revoluție, or ce ați făcut voi aici, la Timișoara, și ca instituție și element de muzeu, și ca instituție de studiu a proceselor și a problemelor Revoluției române. (Fond audiovizual - A.M.R.)

Liza **KRATOCHWILL**